

РОЗВИТОК ТА ПРОБЛЕМАТИКА ФЕМІНІСТИЧНОГО РУХУ В УКРАЇНІ ПІД ВПЛИВОМ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Актуальність теми. Історія становлення фемінізму та набуття жінками прав на рівні з чоловіками довгий та складний процес. Боротьба за рівність у правах триває до сьогодні, проте методи та форми видозмінились, найефективнішим виявилось створення та популяризація суспільно-політичного руху. Кількість учасників та учасниць феміністичної спільноти стрімко зростає, проте залишається чимала група людей, яким не зрозумілі ідеї та мета фемінізму. Основна причина такого гострого ставлення до ідей фемінізму – це хибна думка про його мету та способи її досягнення, через що стане зрозумілим доцільність феміністичних рухів та їх важливість для суспільства, особливо українського.

Дослідженням проблем фемінізму в Україні займалися такі науковці : Б. Д. Паригіна, І. Н. Логвинов, В. І. Румянцева, О. Є. Гомілко, Т. В. Гура, О. Г. Лопухова, Є. М. Дубовський, Л. В. Кримець, О. С. Забужко, Н. В. Хамітов, Крилова С. А. та інші.

Популярність гендерної проблематики, активізація феміністичних досліджень, неоднозначність оцінок процесів, які відбуваються у міжстатевих стосунках, гострі полеміки і дискусії про творчість сучасних феміністок мотивують актуальність обраної теми, напрямок її розробки.

Мета дослідження : соціально-філософський аналіз процесів розвитку та основних проблем українського фемінізму під впливом глобалізації.

Завдання дослідження : визначити основні етапи розвитку феміністичного руху в Україні; розглянути основні міфи феміністичного руху.

Об'єкт дослідження : аналіз історії та проблем фемінізму в Україні.

Предмет дослідження : особливості розвитку та проблематики феміністичного руху в Україні під впливом глобалізації.

Фемінізм (фр. *Feminiisme*, від лат. *Femina* – «жінка») – в широкому сенсі – прагнення до рівноправності жінок з чоловіками в усіх сферах життя суспільства, у вузькому сенсі – жіночий рух, метою якого є усунення дискримінації жінок і рівняння їх прав з чоловіками [4, с. 291].

Як політичний термін, фемінізм найбільш активно починає обговорюватись в XIX ст. та увійшов до повсякденного вживання лише з 60 - х років XX ст. (фемінізм як медичний термін вперше був застосований у XIX ст. для означення зміни статі - жінок на чоловіків чи чоловіків на жінок) [5, с. 154].

В Україні поняття «фемінізм» викликає у літературознавців і науковців неоднозначну реакцію. Проте як літературна і політична течія український фемінізм оформився ще в 80-х роках XIX ст. Найяскравішими представницями в українській літературі були Олена Пчілка, Н. Кобринська, С. Русова, Леся Українка, О. Кобилянська, С. Крушельницька та С. Окуневська. Це жінки, які не шкодували про витрачені сили у боротьбі за жіночу свободу. Послідовниця Н. Кобринської С. Русова вважала, що визволення жінки не є актом фемінізму, а є таким же природним виявом культурної і політичної соціальної еволюції, яким був акт визволення від кріпацтва [1, с. 166].

На початку 90-х років 20-го століття почався новий етап академічного активізму. Під час якого науковиці різних університетів опанували здобутки західних феміністичних студій. [6].

На початку 2014 року, під час Революції гідності українці переосмислили ставлення до процесів, які відбуваються у суспільстві. Жінки були активними учасницями Майдану, волонтерили та організували різноманітні акції для військових на фронті, чимало жінок стали добровольцями і захищали та захищають Україну у зоні АТО. Зараз, у 2020 році, в оновленому складі Верховної Ради продовжують цей дискурс : нещодавно депутати підготували до першого читання Проект Постанови про заходи із забезпечення захисту сімейних цінностей та інституту сім'ї в Україні [7].

Суттєвою проблемою українського фемінізму є велика кількість міфів, які його «оточують», наприклад : фемінізм не належить до української традиції, тому є неприродним для українців. Як зазначає Володимир Беглов : вважати, що фемінізм не притаманний українській культурі – те саме, що казати, що сильна зrealізована жінка не притаманна українській культурі. Можна навести декілька прикладів сильних та самореалізованих українок : княгиня Ольга, Леся Українка, Ольга Кобилянська, ДебораФогель та інші. Тобто сильна жінка, це не тільки частина української культури, вона є її логотипом [8].

Соціальна установка жінки на материнство та позиціонування материнського досвіду як найважливішого елементу нормативної феміністичності є особливою специфікою гендерного порядку традиційної культури України : «Жінка, лише реалізувавши себе як мати, здобувала статус соціально повноцінної особи. Саме материнство робило її «справжньою» жінкою, яка займала високий статус у суспільстві. Відхилення від цієї норми вважали аномалією і всіляко засуджували» [2, с. 146].

Поширеним є міф, про те, що феміністичний рух немає сенсу та є недоцільним, адже жінки в Україні не обмежені в правах. Жінкам заборонений доступ як мінімум до 458 професій. Відповідно до позиції представників офіційної делегації України, озвученої 16 лютого 2017 року під час звіту про виконання Конвенції щодо ліквідації всіх форм дискримінації жінок – це є порушенням прав жінок [6].

Дослідник і експерт із гендерних питань Лариса Магдюк зазначає : «Дослідження ринку праці показали, що гендерна нерівність у сфері зайнятості в Україні має місце, проте, вона не має чітко ідентифікованого дискримінаційного характеру, але зумовлює потребу у впровадженні гендерного інтегрування. Опитування роботодавців в Україні показало, що одна з основних стратегій економічного виживання полягає в їхньому уявленні з проведенням жорсткої кадрової політики» [3, с. 8].

В ході дослідження ми прийшли до наступних **висновків** :

1. Основні феміністичні ідеї в Україні виникли, ще до офіційного початку руху. Українська історія має чимало прикладів сильних, розумних та талановитих жінок, які не були готові користись патріархату.
2. Основною проблемою є невідтримка значної частини населення та хибні думки щодо суті та мети фемінізму, спотворення ідей руху називаючи його «радикальним». Найбільш незрозумілою для населення є позиція феміністок щодо материнства і права самостійно розпоряджатись своїм тілом. Темою материнства та абортів легко маніпулювати почуттями людини, подаючи під призвоєм «вбивства невинних дітей», тому через це найчастіше засуджують феміністок.
3. Українські феміністки та феміністи вирішили багато важливих питань пов'язаних з правами жінок на державному рівні, але головною метою є донести ідеї фемінізму до кожного українця.
4. В даний час фемінізм вважається помітним соціальним рухом, найбільших успіхів він досяг як і в економічній, соціальній так і в політичній сфері суспільного життя.

Список використаних джерел

1. Зборовська Н. В. , М. Ільницька. Феміністичні роздуми : на карнавалі мертвих поцілунків. Львів : Літопис, 1999. 166 с.
2. Ігнатенко І. В. Жіноче тіло у традиційній культурі українців. Київ : Дуліби, 2013. 224 с.
3. Магдюк Л. Б. Гендерні стереотипи. Вплив гендерних стереотипів на представлення жінок і чоловіків на ринку праці. *Маркетинг в Україні*. 2011. 5-6. С. 8.
4. Піщуліна О. Н. Фемінологія : словник термінів : Вид-во СНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. 291 с.
5. Сагайдак А. Г. Фемінізм як суспільне явище: за і проти. *Філософія освіти*. 2004. № 3. С. 154.
6. Топ-10 порушень прав жінок в Україні : Гарячі факти. 2017. URL:https://zmina.info/columns/top10_porushen_prav_zhinok_v_ukrajini_garjachi_fakti-2/.
7. Український фемінізм і феміністки : що ми про це знаємо і як є насправді. *ЖІНОЧИЙ КОНСОРЦІУМ УКРАЇНИ*. URL:https://wcu-network.org.ua/possessing-equal-rights/news/Ukrainskij_femizm_femnstki_xho_mi_pro_ce_znaemo_jak_e_naspravd.
8. Фемінізм здорової людини : веб-сайт. 2020. URL:<https://dyvys.info/2020/03/24/femizm-zdorovoyi-lyudyiny-mify-ta-pravda-pro-ukrayinskyj-ruh-z-prava-zhinok/>.